

***РЕАЛИЗАЦИЯ ТЕХНОЛОГИИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-
ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА У ЗВО КНР***

Лю Чан

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

У статті автором розроблено технологію формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва. Запропоновані такі етапи реалізації технології: мотиваційно-цільовий, змістовний, організаційно-творчий, результативно-критеріальний. Розроблену технологію формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва було апробовано на заняттях зі студентами експериментальної групи за авторським курсом «Професійно-педагогічна культура вчителя музичного мистецтва».

Ключові слова: майбутній учитель, КНР, музичне мистецтво, формування, професійно-педагогічна культура, технологія, етапи, реалізація.

**РЕАЛИЗАЦИЯ ТЕХНОЛОГИИ ФОРМИРОВАНИЯ
ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ
УЧИТЕЛЕЙ МУЗЫКАЛЬНОГО ИСКУССТВА В ВУЗАХ КНР**

Лю Чан

*Харьковский национальный педагогический университет
имени Г. С. Сковороды*

В статье автором разработано технологию формирования профессионально-педагогической культуры будущих учителей музыкального искусства. Предложены следующие этапы реализации технологии: мотивационно-целевой, содержательный, организационно-творческий, результативно-критериальный. Разработанную технологию формирования профессионально-педагогической культуры будущих учителей музыкального

искусства было апробировано на занятиях со студентами экспериментальной группы по авторскому курсу «Профессионально-педагогическая культура учителя музыкального искусства».

Ключевые слова: будущий учитель, КНР, музыкальное искусство, формирование, профессионально-педагогическая культура, технология, этапы, реализация.

**IMPLEMENTATION OF TECHNOLOGY FORMING
PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL CULTURE OF FUTURE
TEACHERS OF MUSIC ART IN THE UNIVERSITIES OF CHINA**

Liu Chang

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

In the article the author developed the technology of formation of the professional-pedagogical culture of future teachers of musical art. The following stages of the technology implementation are offered: motivational-purposeful, content, organizational-creative, productive-criterial. At the motivation-purposeful stage, the content and tasks of the developed technology are determined, the interest of the future teachers of musical art is emerging and the motivation for their own vocational and pedagogical culture is formed. At the content stage, the peculiarities of the vocational and pedagogical culture of future teachers of musical art were determined, meaningfulness of its main components was comprehended, the acquired knowledge was aimed at the awareness of the formation of its own vocational and pedagogical culture. At the organizational and creative stage, students learned to analyze their own professional skills, personal qualities, they were seized by the means of forming the professional and pedagogical culture of future teachers of musical art. At the productive-criterial stage of the technology, future teachers of musical art actively participated in the project activity, understood the need to independently choose the means of forming their own vocational and pedagogical culture. These actions characterize future teachers of musical art as capable of self-development, self-education, self-analysis, and understand the importance of

professional-pedagogical culture in professional activities. The formative stage of the pedagogical experiment, which was aimed at the implementation of the developed technology, was carried out during the three academic years (2016-2019) in the following foreign affairs of the People's Republic of China: Zhejiang Music Conservatory, Lishui Professional and Technical College. In the pedagogical experiment, 312 people participated, of which one experimental EG group (160 persons) and one control group (152 persons) were created.

Key words: future teacher, China, musical art, formation, professional-pedagogical culture, technology, stages, realization.

Постановка проблеми. Особлива роль музичної освіти в сучасному світі ставить проблему підготовки фахівців в число пріоритетів, оскільки падає престиж і соціальний статус професії вчителя музичного мистецтва. Актуальність проведеного нами дослідження обумовлена тим, що в ньому системно розглядається один з визначальних аспектів підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва – процес формування професійно-педагогічної культури, рівень сформованості якої, нині є низький. Тому майбутньому вчителю музичного мистецтва необхідні не лише глибокі знання в галузі педагогіки, психології, свого навчального предмета, а й спеціальні знання та вміння, які сприяють активізації професійно-творчого потенціалу особистості, формування творчої активності. Розвиток особистості відбувається упродовж усього життя, але особливе значення воно має на етапі професійної підготовки у ЗВО, коли закладаються основи професійних якостей фахівця.

Професія вчителя музичного мистецтва як вид трудової діяльності містить вміння і навички педагогічної, виховної, організаторської, просвітницької, методичної, виконавської роботи.

Зазначені види діяльності відіграють важливу роль у вирішенні специфічних завдань, орієнтованих на формування професійно-педагогічної культури і постійне особистісне вдосконалення майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Певний інтерес для даного дослідження представляють роботи в галузі музичної психології та педагогіки, що розкривають різні аспекти професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва (Б. Асаф'єв, Д. Кірнарська, В. Медушевська, А. Миколаєва, В. Петрушин, Л. Школяр та ін.).

Особливе значення для цієї роботи мають наукові пошуки вчених і педагогів, які висвітлюють проблему формування професійно-педагогічної культури в музичному мистецтві: особливості професії вчителя музичного мистецтва (Л. Арчажнікова); педагогічна культура (Н. Волчегурська, А. Растригіна); культура самоосвіти (Є. Диганова); артистизм (Л. Майковська); музично-комунікативна культура (М. Миронова); музично-естетична культура (Р. Тельчарова); формування активного, самостійного мислення музиканта (Г. Ципін); дослідницька культура (Т. Шапова). Останнім часом були опубліковані результати досліджень, присвячені розвитку і формуванню професійної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, зокрема дослідження Т. Абрамової, О. Грибкової, Р. Хайбулліна. Проте проблема теоретичного обґрунтування та реалізації технології формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у ЗВО КНР в наукових роботах не розглядалася [2].

У зв'язку з цим **метою статті** є реалізації технології формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у ЗВО КНР.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нині у змісті професійної музичної освіти важливе місце належить формуванню професійно-педагогічної культури. Вивчення проблеми формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва показало необхідність реалізації технології в освітній процес ЗВО КНР [2].

Обґрунтована раніше технологія формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у ЗВО КНР [2] має реалізуватися на таких етапах:

- *мотиваційно-цільовий*, що містить мету і завдання процесу формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в ЗВО КНР, які тісно взаємопов'язані. Даний етап технології визначає її загальний зміст і спрямований на мотивацію процесу формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва. До принципів організації діяльності, що активують процес формування професійно-педагогічної культури віднесено: індивідуалізації та забезпечення суб'єктної позиції всіх учасників освітнього процесу [3];

- *змістовий*, що ураховує структурну і змістову характеристики професійно-педагогічної культури, а також особливості професії вчителя музичного мистецтва. Структурними компонентами професійно-педагогічної культури є аксіологічний, технологічний і особистісно-творчий. Професійно-педагогічна культура розглядається нами як процес, спрямований на розвиток і формування його професійних цінностей, професійно важливих якостей особистості, володіння педагогом сучасними освітніми технологіями і методиками, розвиток педагогічного творчості в професійній діяльності. Специфіка професії вчителя музичного мистецтва полягає у виконанні різних видів професійної діяльності: педагогічної, виконавської, методичної, виховної, науково-дослідної, організаційно-управлінської та культурно-просвітницької [3; 5];

- *організаційно-творчий*, який пов'язаний з вибором форм, методів і засобів навчання майбутніх учителів музичного мистецтва. Оптимальними формами організації освітнього процесу є аудиторні (індивідуальні, групові, фронтальні, парні, колективні) і позааудиторні форми роботи (концерти, конкурси, майстер-класи тощо). Даний етап характеризується розвитком здібностей застосовувати теоретичні знання у професійній діяльності, на активізацію самостійної роботи студентів щодо опанування професією [3];

- *результативно-критеріальний*, що визначає успішність запропонованої технології та відображає досягнуті результати. Основу даного етапу становить діагностика рівнів сформованості професійно-педагогічної культури, яка

здійснюється за такими критеріями: ціннісне ставлення до здійснення професійної діяльності; технолого-педагогічна готовність до здійснення професійної діяльності; прагнення до професійного самовдосконалення. Вивчення організації освітнього процесу майбутніх учителів музичного мистецтва у ЗВО КНР дозволило нам визначити такі рівні сформованості професійно-педагогічної культури: високий, середній, низький [3].

Формувальний етап педагогічного експерименту, який був спрямований на реалізацію розробленої технології, проводився упродовж трьох навчальних років (2016-2019) у таких ЗВО КНР: Чжецзянська музична консерваторія, Нормандський університет Чжецзянського університету, Технологічний інститут Нінбо Чжецзянського університету, Лішуйський професійно-технічний коледж (провінція Чжецзян). У педагогічному експерименті взяло участь 312 осіб, з яких було створено одну експериментальну групу ЕГ (160 осіб) та одну контрольну КГ (152 особи).

Розроблену технологію формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва було апробовано на заняттях зі студентами експериментальної групи за авторським курсом «Професійно-педагогічна культура вчителя музичного мистецтва».

Мотиваційно-цільовий етап технології було спрямовано на сформованість мотивів та інтересів до даного виду діяльності.

На *змістовому* етапі технології було організовано вивчення музично-виконавських і теоретичних дисциплін, а зміст курсу «Професійно-педагогічна культура вчителя музичного мистецтва» спрямовувався на розвиток навичок планування та здійснення саморозвитку власної професійно-педагогічної культури студентів. Даний етап характеризувався тим, що у майбутніх учителів музичного мистецтва формувалися уявлень про професійно-педагогічну культуру. Учасники, з якими проводився педагогічний експеримент, брали участь в: анкетуванні, опитуваннях; оцінці власної професійно-педагогічної культури; осмислення значущості професійно-педагогічної культури у професійній діяльності. Викладачі намагалися пояснити студентам важливість

та значущість опанування професійно-педагогічної культури; концентрація їхньої уваги на компонентах професійно-педагогічної культури та її формуванні відповідної компетенції [5].

Організаційно-творчий етап технології мав на меті вдосконалення набутих навичок і їх практичне застосування. На даному етапі навчаються виконували спеціальні практичні завдання, спрямовані на формування різних видів професійних навичок. Метою організаційно-творчого етапу було формування в майбутніх учителів музичного мистецтва потреби в оволодінні професійно-педагогічною культурою. Студенти мали можливість опанувати професійно-педагогічною культурою; обирати засоби формування професійно-педагогічної культури при супроводі викладача. Робота викладачів була спрямована на орієнтацію щодо формування професійно-педагогічної культури студентів.

Результативно-критеріальний етап технології спрямовувався на подальше вдосконалення професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у професійній діяльності, зокрема формування ціннісного ставлення до здійснення професійної діяльності, технолого-педагогічної готовності до здійснення професійної діяльності, прагнення до професійного самовдосконалення. На даному етапі студентів активізували опановувати способами формування професійно-педагогічної культури; сприяли їхньому збагаченню досвідом самоосвіти, формування професійних навичок.

Зростанню ефективності процесу формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва було можливим за умови застосування комплексу педагогічних технологій (розвиваючі, проектного навчання, ігрові, діалогові) [1; 4]. В межах запропонованого курсу «Професійно-педагогічна культура вчителя музичного мистецтва» зі студентами було організовано спеціальну роботу, яка містила форми, методи і засоби, спрямовані на формування уявлень про професійно-педагогічну культуру, осмислення даного процесу.

Серед форм навчання були використані такі: проблемна лекція «Професійно-педагогічна культура як синтез професійних знань, освіти,

мислення вчителя музичного мистецтва»; ділова гра «Розвиток професійно-педагогічної культури вчителя музичного мистецтва», «Методика аналізу уроку»; педагогічна майстерня «Формування знань про багатoproфільність професії вчителя музичного мистецтва».

Проблемна лекція «Професійно-педагогічна культура як синтез професійних знань, освіти, мислення вчителя музичного мистецтва» була проведена з метою знайомства студентів з проблемою формування професійно-педагогічної культури. Студентам був наданий матеріал, в якому професійно-педагогічна культура є синтезом декількох видів культур. Особливу увагу було приділено індивідуальним якостям особистості, що впливає на професійне становлення майбутнього вчителя музичного мистецтва. Лекція проходила з активним обговоренням даної проблеми. Після лекції студенти були переконані, формування професійно-педагогічної культури відбувається шляхом саморозвитку і самовдосконалення. Величезне значення для професійного становлення майбутніх учителів музичного мистецтва мала проектна діяльність, оскільки необхідною умовою сформованості їхньої професійно-педагогічної культури було вміння проектувати власну професійну діяльність.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у ЗВО КНР можливо за допомогою розробленої нами технології, яка була реалізована на таких етапах: мотиваційно-цільовий, змістовний, організаційно-творчий, результативно-критеріальний.

Підбиваючи підсумки реалізації технології слід зазначити, що на мотиваційно-цільовому етапі визначається зміст та завдання розробленої технології, у майбутніх учителів музичного мистецтва проявляється інтерес та формується мотивація до власної професійно-педагогічної культури. На змістовому етапі технології було визначено особливості професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, було

осмислено значущість її основних компонентів, набуті знання були спрямовані на усвідомлення сформованості власної професійно-педагогічної культури. На організаційно-творчому етапі студенти вчилися аналізувати власні професійні вміння, особистісні якості, ними опановувалися засоби формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва. На результативно-критеріальному етапі технології майбутні учителі музичного мистецтва активно брали участь в проектній діяльності, розуміли необхідність самостійно обирати засоби формування власної професійно-педагогічної культури. Дані дії характеризують майбутніх учителів музичного мистецтва як таких, що здатні до саморозвитку, самоосвіти, самоаналізу та розуміють значення професійно-педагогічної культури в професійній діяльності.

Перспективами подальших наукових пошуків може бути порівняння експериментальних даних визначених критеріїв на констатувальному та контрольному етапах педагогічного експерименту.

Список використаних джерел:

1. Жерновникова О. А., Ван Цзін І. Формування та становлення особистості майбутнього педагога засобами музичного мистецтва. Педагогічний альманах. Херсон: ХАНО, 2017. Вип. 36. С. 208-212.

2. Лю Чан. Технологія формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти в КНР. *Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти: матер. І Міжнар. наук. читань*. Рівне, 2018. С. 37-42.

3. Наседкина А. В. Интегративный подход к формированию профессионально-педагогической культуры будущих педагогов-музыкантов: дис... канд. пед. наук: 13.00.08. Самара, 2008. 237 с.

4. 黄辉. 中等职业教育的昨天、今天和明天. *中国发展观察*. 2006 (8). 9- 11 页. (Хуан Хой. Становлення середньої професійної освіти. *Спостереження за розвитком Китаю*. 2006. № 8. С. 9-11).

5. Zhernovnykova O. A., Nalyvaiko O. O., Chornous N. A. Intellectual competence: essence, components, levels of formation. *Педагогіка та психологія*. Х. : ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2017. Вип. 58. С. 33-42. URL: <http://repo.knmu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/19254>.

УДК 616.8-009.12:616.07+373.2

***ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ СПАСТИЧНИХ М'ЯЗІВ У ДІТЕЙ
РАННЬОГО ВІКУ З ЦЕНТРАЛЬНИМИ ПАРЕЗАМИ***

Мога М. Д.

кандидат педагогічних наук,

докторант кафедри ортопедагогіки, ортопсихології і реабілітології

Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова

У статті розглянуто основні методи діагностування наявності спастики в м'язах тулуба і кінцівок, а також ступеня її вираженості в тій чи іншій м'язовій групі. Спочатку було проаналізовано основні сучасні медичні методи визначення ступеня спастичного стану м'язів від достатньо суб'єктивних (за шкалою Ешворта) (Modified Ashworth Scale for Grading Spasticity), коли діагност сам має відчувати ступінь м'язового опору при виконанні рухів пацієнтом (що може варіювати оцінку в достатньо широкому діапазоні особистих відчуттів) до інструментальних, апаратурних, заснованих на використанні технічних пристроїв. Перш за все це стосується способу м'язової тонометрії, яка за принципом дії тонометра підрозділяється на два види: статичну та динамічну. Розглянуто також можливості відносно складної з технічної точки зору м'язової електроміографії за допомогою спеціального міографа «Міакома». Показана трансформація методів діагностування м'язової спастичності від суто медичних, недоступних для більшості педагогів методів, до більш прийнятних в масовій практиці дошкільних педагогічних і реабілітаційних установ. Мається на увазі методика мануального м'язового